

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата технічних наук, доцента
Ганношиної Ірини Миколаївни

на дисертацію Шапіро Ганни Владиславівни «Метод ідентифікації надводної обстановки з застосуванням технології нечітких нейронних мереж для автоматизації процесу судноводіння» на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 27 Транспорт за спеціальністю 271 Морський та внутрішній водний транспорт

Актуальність дисертації Шапіро Г.В. обумовлена необхідністю забезпечення безпеки мореплавання, що пов'язано збільшенням вантажного обороту флоту та його достатньо високим рівнем аварійності..

Умови, в яких судноводій на теперішній час приймає рішення на містку судна, різко відрізняються від тих, які були ще двадцять-тридцять років тому. В рази збільшилася кількість датчиків навігаційної інформації, які надають необхідну інформацію про рух судна, яка, з одного боку, забезпечує підтримку прийняття рішення, з іншого – не гарантує точної інтерпретації судноводієм через надмірність, дублювання та незручність формату її подання.

Аналіз особливостей застосування систем ідентифікації обстановки здобувачкою дозволив виділити ряд суттєвих невідповідностей у науці та практиці, які дали змогу вирішити наукове завдання.

По-перше, це невідповідність між традиційно сформованим в автоматизованих системах судноводіння типом взаємодії «людина» – «машина» у 2D-форматі (табло, карта, дисплей) та розширеними можливостями сучасних інформаційних технологій, які дозволяють перейти до взаємодії за типом «людина» – «середовище» (3D-формат).

По-друге, невідповідність між техноцентричним підходом до побудови системи судноводіння та антропоцентричним підходом, тобто модифікації варіанта реально-віртуального континууму.

По-третє, невідповідність між можливістю побудови програмно-апаратного комплексу морської інтелектуалізованої системи, яка дозволяє вирішувати навігаційні завдання у середовищі змішаної реальності, та відсутністю моделей та методів до побудови систем ідентифікації та розпізнавання надводної обстановки.

По-четверте, невідповідність між високою ефективністю застосування сучасних засобів формалізації, зокрема, нечітких нейронних

мереж для систем ідентифікації (розпізнавання) надводної обстановки та відсутності відповідних програмних засобів.

Структура дисертаційної роботи Шапіро Г.В. логічно та концептуально вивірена із визначеною метою та завданням дослідження.

При виконанні дисертаційної роботи для вирішення поставлених завдань здобувачкою були використані:

методи системного аналізу – для формалізації завдання ідентифікації та розпізнавання надводної обстановки;

методи проєктування інформаційного забезпечення та побудови моделей штучного інтелекту – для розроблення апаратно-програмного комплексу ідентифікації надводної обстановки;

теорія побудови систем підтримки прийняття рішення – для побудови відповідних систем й забезпечення безпеки судноводіння;

методи математичного моделювання – для визначення показників прогнозування руху надводних об'єктів;

методи теорії ймовірності – для оцінювання людського фактору при побудові автоматизованих систем управління судноводінням;

методи теорії нечітких множин та побудови нечітких нейронних мереж – для побудови й використання нечітких і гібридних технологій у завданнях управління рухом;

методи оцінювання безпеки судноводіння та маневрування суден – для побудови алгоритмів систем підтримки прийняття рішення судноводієм.

Апробація результатів роботи. Результати дисертаційного дослідження були обговорені та підтримані на міжнародних та всеукраїнських конференціях, у тому числі IV Міжнародна науково-практична конференція «Дніпровські читання» (м. Київ, 2023) та II Всеукраїнська науково-практичної конференції «Виклики та перспективи розвитку транспортної інфраструктури» (м. Київ, 2024).

Фактів про наявність текстових запозичень та порушення академічної доброчесності не виявлено.

Зауваження до змісту та оформлення дисертації. Загалом дисертаційна робота виконана на високому науковому рівні, проте варто висловити певні зауваження:

1. У запропонованому методі варіацій управляючих впливів не наведений порядок вибору тривалості плавання у кожній модельній ситуації і дискретностей, з яких відбувається варіювання величин, що характеризують управляючі впливи, а також не досліджено, які гідрометеорологічні умови повинні спостерігатися на акваторії. Від вибору

зазначених параметрів залежить успішність процесу навчання нейронної мережі.

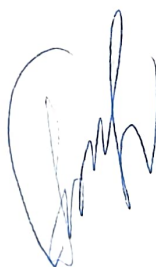
2. Для опису гідрометеорологічної ситуації використано лише 5 параметрів і протягом усього плавання вони розглядаються незмінними в часі, що значно загрубс модель

Зроблені зауваження мають рекомендаційний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи Шапіро Г.В.

Враховуючи актуальність проблеми, наукову новизну, теоретичну та практичну значущість отриманих результатів дисертаційне дослідження є завершеним самостійним науковим дослідженням, виконаним відповідно до вимог наказу МОН України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та постанови Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її авторка Шапіро Ганна Владиславівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 271 Морський та внутрішній водний транспорт, галузі знань 27 Транспорт

Рецензент:

Кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри навігації
і управління суднами
Державного університету
інфраструктури і технологій

Ірина ГАННОШИНА

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
Підпис: *Григорій Петрович*
Засвідчує: *ст. інспектор*

Григорій Петрович
Григорій Петрович
Григорій Петрович